

МОЙ ПРАБЕГ ВАЙСКОВАЙ СЛУЖБЫ

У маі 1915 году я быў мабілізаваны ў расейскую армію й прыдзелены ў 29-ты запасны полк у горадзе Варонежы.

1-га жніўня 1915 году, пасля рэкруцкага вышкаленьня я быў адкамэндараваны ў падахвіцэрскую палкавую школу, якую й скончыў 15-га кастрычніка, атрымаўшы ступень малодшага унтэр-ахвіцэра (капраля).

20-га кастрычніка 1915 году я быў высланы ў ахвіцэрскую школу ў г. Палтаву і пасля экзаменаў з агульнае й вайсковае ведаў быў залічаны юнкерам у гэтую школу.

1-га лютага 1916 году я скончыў прэспешаны дзеля ваеннага часу курс згаданае школы. Мне была наданая ранга прапаршчыка (малодшы лейтэнант). У гэтым-жа часе я быў прызначаны ў 155 запасны полк у Астрахань дзеля набыцця практыкі ў камандваньні зьвязамі й ротай.

1-га мая 1916 году я быў выпраўлены на заходні фронт ваяваць супраць немцаў.

На заходнім фроньце я камандваў ротай, брал удзел у шматлікіх цяжкіх баёх зь нямецкай арміяй. Атрымаў дзеве баёвыя ўзнагароды - Анну трэцяй ступені зь мячамі й бантам і Станіслава трэйцяй ступені таксама зь мячамі й бантам. На фроньце я прабыў бесперапынна аж да кастрычніцкай рэвалюцы. Апошняя мая вайсковая ранга ў царскай арміі была - штабс-капітан.

Пасля кастрычніцкае рэвалюцыі і поўнага развалу царскае арміі, я выйшаў з войска й жыў у Менску й Вільні, бяручы актыўны ўдзел у беларускай грамадзкай і палітычнай працы.

У 1919 годзе польская армія ў вайне з нова-арганізаванай чырвонай бальшавіцкай арміяй заняла была Беларусь па раку Бярэзіну.

Галоўнакандуючы польскай арміяй і ён-жа Галава новапаўсталае польскае дзяржавы - Язэп Пілсудзкі - дзеля рэалізацыі сваіх фэдэрацыйных плянаў, дазволіў беларусам на арганізацыю беларускіх нацыянальных вайсковых аддзелаў. З гэтай мэтай Пілсудзкі паклікаў да жыцця адмысловую Беларускаю Вайсковую Камісію з прадстаўнікоў, прадстаўленых беларускімі арганізацыямі. Беларускім Нацыянальным Камітэтам у Вільні быў запрапанаваны ў згаданаю камісію і я.

У Беларускай Вайсковай Камісіі я працаваў праз усю польска-бальшавіцкую вайну, як кіраўнік арганізацыйнага аддзелу. Праца мая была выключна штабная.

Пасля заканчэння польска-бальшавіцкай вайны і ліквідацыі беларускае вайсковае акцыі ў Польшчы, я паступіў у польскую армію ў характары прафэсійнага ахвіцэра. Самперш я быў улучаны ў 80- пяхотны полк, а паслей - у 66-ты полк.

У 1922 годзе я скончыў ахвіцэрскую уніфікацыйную школу ў Варшаве, варочаючыся пасля гэтага назад у полк.

У 1924 г. я быў пасланы ў школу цяжкіх кулямэтаў у Торуні і скончыўшы яе праз 6 месяцаў, вярнуўся ў свой полк, дзе быў прыдзелены, як камандзёр да палковае падахвіцэрскае школы, дзеля падрыхтоўкі падахвіцэраў для ротаў цяжкіх кулямэтаў. На гэтым становішчы я заставаўся да 1932 году.

У 1932 годзе я быў пераведзены ў Хэлмінскі Кадэцкі Корпус на становішча камандзёра роты.

У 1937 годзе я быў пераведзены ў 13-ты пяхотны полк у Пултуску на становішча заступніка камандзёра дывізіённай школы падхаронжых рэзерваў.

У 1939 г. пасля выбуху польска-нямецкае вайны, я быў накіраваны ў мабілізацыйны цэнтар матарыяльнага забяспечаньня арміі ў Малкіні. Адступаючы пад напорам нямецкае арміі ўсё далей на ўсход

і паўдня, я апынуўся ў Львове й атрымаў там пад каманду батальён у ахвотніцкім корпусе абароны Львова пад камандай генэрала Янушайціса.

17-га верасня 1939 году, калі савецкая армія наблізілася да атакаванага з захаду немцамі Львова ад усходу - камандзер Львоўскага корпусу ген. Лянгер капітуляваў на карысьць арміі СССР і выдаў загад абаронцам Львова скласьці зброю прадстаўніком савецкае арміі.

Гэткім чынам я, зь іншымі ахвіцэрамі - абаронцамі Львова, трапіў у савецкі палон.

У савецкім палоне я сядзеў у лягеры Старабельск ад кастрычніка 1939 году да красавіка 1940 году, пасля чаго прабыў колькі тыдняў у лягеры Паўлішчаў Бор каля Смаленску. Тут я быў арыштаваны ўладамі НКВД й вывезены ў Маскву ў Лубянскую турму, дзе ў гэтым часе сядзела шмат польскіх ахвіцэраў, арыштаваных, як і я, органамі НКВД ў лягерах палонных і прывезеных на Лубянку.

На Лубянцы я прасядзеў да чэрвеня месяца 1941 г., калі я быў адпраўлены пад надзор мясцовага НКВД ў месцы майго народжаньня. 22 чэрвеня, неўзабаве пасля гэтага выбухла неспадзявана савецка-нямецкая вайна і ўжо колькі дзён пасля мясцовасьць, дзе я знаходзіўся, была занятая нямецкай арміяй. Гэтак я выратаваўся ад бальшавікоў.

У 1942 годзе ў Менску нямецкія акупацыйныя ўлады дазволілі беларусам арганізаваць батальёны Самааховы. Я абняў становішча камандзера беларускіх ахвіцэрскіх курсаў дзеля перашколеньня ахвіцэрскага складу.

Пасля вышкаленьня трох ахвіцэрскіх курсаў, я заняў становішча начальніка штабу, які арганізоўваў Самаахову.

У студзені 1944 году ў Менску была пакліканыя Беларуская Цэнтральная Рада, якой было дазволена правесці мабілізацыю бела-

русаў у Беларускаю Краёвую Абарону. Радай БЦР я быў пакліканы на становішча начальніка штабу, які прыгатаваў плян мабілізаціі.

Пасля правядзеньня мабілізаціі, той-жа Беларускай Цэнтральнай Радай я быў пакліканы на становішча камандуючага Беларускай Краёвай Абаронай.

Пасля адступленьня нямецкае арміі з тэрыторыі Беларусі, частка аддзелаў Беларускае Краёвае Абароны апынулася на прасторы Нямеччыны. Тут мне было ўсё той-жа БЦР даручана арганізаваць зь яе г.зв. дывізію "Беларусь", камандзерам якой я й стаўся.

30-га красавіка 1945 году дывізія "Беларусь" пад маім камандваньнем прабілася праз нямецкі фронт у раёне Цвізэля ў Баварыі й далучылася да Амэрыканскае арміі.

Амэрыканцы дывізію раззброілі й зачынілі ў лягер ваенна-палонных, хоць мелі мэтай змаганьне вылучна супраць бальшавікоў, а не заходніх саюзнікаў.

Праз усю службу ў польскай арміі я быў у ранзе капітана.

Наступныя рангі я атрымаў у Беларускім войску, у БКА, а апошняю - генэрала - за камандваньне дывізіяй "Беларусь" і выратаваньне яе ад зьнішчэньня нямецкімі аддзеламі СС.

Нарадзіўся я 16-га лютага 1895 ў мясцовасьці Першай, даўнейшае Менскае губэніі.